

АНОТОВАНИЙ СПИСОК ЖУКІВ ПІДРОДИНИ DASYTINAE (COLEOPTERA, MELYRIDAE) УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ І ЗАКАРПАТСЬКОЇ НИЗОВИНИ

Владислав МІРУТЕНКО

*Annotated list of beetles of the Dasytinae subfamily (Coleoptera, Melyridae) of the Ukrainian Carpathians and Transcarpathian lowland. – Mirutenko V.V. – Based on the field collecting, determination of museum collections and analysis of literature data 15 species of dasytid beetles of 5 genera occurring in the territory of the Ukrainian Carpathians and the Transcarpathian Lowland are listed. In addition to the author's collections, the work also presents data from scientific collections of the Department of Entomology and Biodiversity Conservation of the Uzhhorod National University and the Zoological Museum of the Uzhhorod National University. Localities in the region, general distribution, ecological and faunistic characteristics are provided for each of the listed species. In the region of the Ukrainian Carpathians and Transcarpathian lowland the most numerous species is *Dasytes plumbeus*, the common species in the region is *Dolichosoma lineare*, and the not numerous is *Dasytes niger*. The rare species are *Dasytes flavipes*, *Dasytes subaeneus*, *Dasytes fuscus*, and *Dasytes obscurus*. All other species can be attributed to the "very rare" category. The rarest species with the lowest abundance in the region are *Haplocnemus impressus* and *Haplocnemus tarsalis*.*

Key words: beetles, Coleoptera, Melyridae, Ukraine, Carpathians, fauna.

Address: Department of Entomology and Biodiversity Conservation, Uzhhorod National University, 32, Voloshyna str., Uzhhorod, 88000 Ukraine; email: vladyslav.mirutenko@uzhnu.edu.ua

Анотований список жуків підроддини Dasytinae (Coleoptera, Melyridae) Українських Карпат і Закарпатської низовини. – Мірутенко В.В. – Для території Українських Карпат і Закарпатської низовини в результаті власних польових досліджень, опрацювання музейних колекцій, а також аналізу літературних джерел наведено 15 видів жуків-дазітид, що належать до 5 родів. Крім матеріалів автора, в роботі представлені також дані багаторічних зборів з колекцій кафедри ентомології та збереження біорізноманіття Ужгородського національного університету та зоологічного музею Ужгородського національного університету. В роботі наведено місця знахідок в регіоні, загальне поширення, еколого-фауністичну характеристику про кожен з наведених видів.

Ключові слова: жуки-дазітиди, Coleoptera, фауна, Україна, Карпати.

Адреса: кафедра ентомології та збереження біорізноманіття, Ужгородський національний університет, вул. Волошина, 32, Ужгород, 88000 Україна; e-mail: vladyslav.mirutenko@uzhnu.edu.ua

Вступ

Представники підроддини Dasytinae (Melyridae), заселяючи широкий спектр природних і антропогенізованих біоценозів в Українських Карпатах і Закарпатській низовині, є звичайними компонентами біологічних угруповань, як відкритих ландшафтів, так і лісових ценозів. Більшість видів жуків-дазітид надають перевагу притіненим ділянкам місцевості і частіше їх можна знайти під наметом лісу або на узліссях.

Імаго більшості видів фауни регіону є антофільними і за характером живлення належать до палінофагів.

Світова фауна твердокрилих підроддини Dasytinae налічує близько 5000 видів, у фауні Палеарктики – понад 920, а в Європі – 411 видів відповідно (Maoy 2007).

Матеріали

Матеріалом для написання даної роботи послужили власні збори і спостереження, виконані на території Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей (адміністративні назви районів у роботі подано станом на початок 2020 р.).

Автором опрацьовані колекційні збори Державного природознавчого музею НАН України (Львів), кафедри ентомології та збереження біорізноманіття Ужгородського національного університету (Ужгород), Зоологічного музею Ужгородського національного університету, матеріали зборів Чумака В.О.

Матеріали з однієї адміністративної області згруповані по висотних поясах і

наводяться від нище до вище розташованого поясу. Фондові збори позначені відповідними скороченнями, їх етикетки наведені в оригінальному написанні. У випадку відсутності на етикетках прізвища збирача в роботі він не вказаний. Власні матеріали зберігаються в колекції автора і позначені тут літерою “М”.

Дані щодо загального поширення наведені за А. Майором (Mayor 2007), Р. Гікером (Hicker 1925), Г. Якобсоном (Jakobson 1905). У підрозділі «Література» наведено літературні відомості попередніх дослідників щодо поширення виду у регіоні.

Крім загальноприйнятих, в роботі вжиті наступні аббревіатури та скорочення:

ДПМ – колекційні матеріали Державного природознавчого музею НАН України, м. Львів,

ЗМ – колекційні матеріали зоологічного музею Ужгородського національного університету,

КБЗ – Карпатський біосферний заповідник,

КЕ – колекційні матеріали кафедри ентомології та збереження біорізноманіття Ужгородського національного університету,

лів. – лівий,

ок. – околиці,

прав. – правий,

ур. – урочище.

Результати

Для регіону Українських Карпат і Закарпатської низовини виявлено 15 видів жуків-дазтид, що належать до 5 родів.

Нижче наведено анотований фауністичний список підродини Dasytinae фауни регіону із зазначенням поширення та екологічних особливостей окремих видів.

Рід *Haplocnemus* Agassiz, 1845

Палеарктична фауна налічує 144 виду з цього роду. В Європі зустрічається 71, в Україні – 3 види.

Haplocnemus impressus (Marshall, 1802)

Поширення: Західна і Центральна Європа, Північна Африка (Jakobson 1905; Hicker 1925).

Література: Закарпаття (Roubal 1936).

Матеріал: Львівська обл.: Сколе, 6.05.1911, 1 ♀ (Pawlow), ДПМ.

Мезофіл. Зустрічається на хвойних і листяних породах дерев, зокрема на дубі, на шишках сосни і ялини, пилком яких

живиться імаго. Може бути знайдений на пнях і моху, що їх вкриває.

Літ триває з травня до початку літа (Roubal 1936). Генерація однорічна. Личинки розвиваються в трухлявій дубовій деревині, що гниє (Roubal 1936).

Єдина знахідка для досліджуваної території датована початком ХХ століття і відноситься до нижнього гірського лісового поясу. Я. Роубал наводить також за А. Ваврою для Ужгорода, що зонально відноситься до південно-західного передгір'я.

Haplocnemus nigricornis (Fabricius, 1792)

Поширення: Західна і Середня Європа (Jakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Закарпаття (Roubal 1936).

Мезофільний вид. Зустрічається на хвойних деревах (сосні, ялині, ялиці) і на дубі, пилком яких живиться імаго.

Літ імаго в Польщі може тривати від квітня до серпня (Burakowski et al. 1986). Генерація однорічна. Личинки розвиваються в гілках сосни, ялини, дуба (Roubal 1936).

В музейних колекціях вид відсутній. Нами також в Українських Карпатах не виявлений. Для досліджуваного регіону наведено Я. Роубалом – “Ужгород, на Pinus” (Roubal 1936).

Haplocnemus tarsalis (Sahlberg, 1822)

Поширення: Європа (крім півдня) (Jakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Матеріал: Івано-Франківська обл.: “берег р. Бистриця Солотвинська, 28/6”, 1 ♀, ДПМ.

Вид є мезофільним. Я. Роубал відмічає, що він зустрічається в дубових лісах на старих деревах (Roubal 1936) і в хвойних лісах на трав'янистій рослинності (Telnov 1996).

Літ відбувається в середині літа. Біологічні особливості досліджені недостатньо. Б. Бураковський із співавторами відмічає, що розвиток, можливо, проходить під мохом біля хвойних дерев (Burakowski et al. 1986).

Для досліджуваної території літературні відомості відсутні. Єдиний екземпляр з колекції ДПМ був знайдений в північно-східних передгір'ях.

Рід *Trichoceble* Thomson, 1859

Невеликий за кількістю видів рід – в Палеарктиці 36 видів. З них в Європі – 19, в Україні – тільки 1.

***Trichoceble floralis* (Olivier, 1790)**

Поширення: Європа, Кавказ, Західний Сибір, Середня Азія (Yakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Галичина (Nowicki 1873); Закарпаття (Kuthy 1896).

Мезофіл. Зустрічається на хвойних і дубі. Я. Рoubal відмічає, що часто зустрічається на *Pinus silvestris* і живиться тут пилком, а розвиток проходить в сухій деревині, гілках та шишках (Roubal 1936).

Літ в умовах Словаччини триває від травня до середини літа (Roubal 1936).

На досліджуваній території нами не виявлений, тут відомий лише по літературних згадках – М. Новицький наводить для букового поясу всіх Карпат, а Д. Куті – для Чорногори. Однак ці відомості відносяться до кінця ХІХ - початку ХХ століття.

Рід *Dasytes* Paykull, 1799

Палерктична фауна налічує 175 видів. У фауні Європи – 84, в Україні – 9 видів цього роду.

***Dasytes niger* (Linnaeus, 1761)**

Поширення: Європа, Кавказ, Сибір (Yakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Галичина (Nowicki 1873; Lomnicki 1882); Буковина (Fleck 1906); Закарпаття (Roubal 1936; Horvátovich 1969).

Матеріал: Закарпатська обл.: Мужієво, півден. схил гори, виноградники, 20.06.1958, 1♂, КЕ; ок. Павшино, узлісся дубового лісу, 25.05.1997, 1♂ (М); дамба біля ур. Переш, косіння по різнотрав'ю, 27.04.2004, 1♀ (М); Великі Лазі, заплавна лука біля дубового лісу, *Carex*, 24.06.1957, 1♀, КЕ; Невицьке, на трав'янистій і чагарниковій рослинності вздовж берега р. Уж, 29.05.1959, 4♀, 3М; ок. Оноківці, дубовий ліс, косіння на галявині, 22.06.1960, 1♂, 3М; ок. Кам'яниця, ур. Сирий Потік, різнотрав'я, чагарникова рослинність, 22.05.1996, 1♂ (М); ок. Рокосово, прав. берег р. Тиса, 19.05.1997, 1♀ (М); ок. Солотвино, узлісся дубово-грабового лісу, 13.06.1997, 2♂ і 1♀ (М); галявина в дубово-грабовому лісі між Шаланки і Великі Ком'яти, 17.06.1997, 1♂ (М); ок. Великий Березний, прав. берег р. Уж, заплавна ділянка, 19.06.2008, 1♂ (М); Рахів, галявина біля лісу, 16.06.1955, 1♀ (Кононович), КЕ; ок. Ділове, долина р. Білий, різнотрав'я, 9.07.1997, 1♂ (М); ок. Мала Уголька, на жовту пастку в буковому пралісі, 7.06.2004, 1♀ (Чумак).

Львівська обл.: ок. Стрий, 12.07.1998, 1♂ і 3♀ (М); ок. Нижня Стинава, узлісся, 12.07.1998, 1♂ і 3♀ (М); ок. Сколе, 12.07.1998, 2♀ (М).

Івано-Франківська обл.: ок. Мікулчин, г. Явірник, 16-29.08.1902, 1♂, ?07.1903, 1♂, ДПМ.

Ксерофільний вид. Зустрічається на узліссі, просіках та галявинах на квітучих чагарникових і трав'янистих рослинах з родин розові, зонтичні (Roubal 1936), вересові, молочайні, пасльонові, осокові, злакові.

Імаго живиться пилком на квітах рослин з вищенаведених родин.

Літ триває з початку травня до середини серпня. Зимує на личинковій стадії. Розвиток відбувається в трухлявій і гнилій деревині, а також під корою хвойних і листяних порід дерев.

На сьогодні в межах Закарпатської низовини і південно-західного передгір'я є нечисленим, в північно-східному передгір'ї – численим, а в нижньому і верхньому гірських лісових поясах – рідкісним.

***Dasytes alpigradus* Kiesenwetter, 1863**

Поширення: Центральна і Середня Європа (Yakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Галичина (Weise 1875; Lomnicki 1884); Закарпаття (Kuthy 1896); Roubal 1936).

Матеріал: Львівська обл.: Гребенів, на траві, 20.07.1910, 1♂, ДПМ; Тухля, на буку, 24.07.1911, 1♀, ДПМ; ок. Сколе, г. Парашка, 22.06.1903, 1♀, ДПМ.

Мезофіл. Надає перевагу тінистим деревостанам (Pawłowski, 1967), де зустрічається на буці, а також на трав'янистій рослинності з родин розових і складноцвітих.

Літ триває з другої половини червня до кінця липня. Зимує на личинковій стадії. Розвиток личинки, ймовірно, проходить під корою листяних порід дерев.

В ході наших досліджень виявлений не був. Для регіону Українських Карпат відомий з літературних джерел і знахідок початку ХХ століття, що зроблені в нижньому гірському лісовому поясі.

***Dasytes obscurus* Gyllenhal, 1813**

Поширення: Європа, Західний Сибір (Yakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Галичина (Nowicki 1873); Буковина (Fleck 1906).

Матеріал: Закарпатська обл.: ок. Береги, просіка в дубовому лісі, різнотрав'я, 20.06.1997, 1♂ (М); ур. Острош, заплавна ділянка в дубовому лісі, косіння по різнотрав'ю (вільха, осока), 28.04.2004, 1♀ (М); ок. Ділове, узлісся, 9.07.1997, 2♀ (М); ок. Мала Уголька, Угольсько-Широколужанський масив КБЗ, буковий праліс, лов на жовту пастку, 19.07.2004, 1♀ (Чумак).

Львівська обл.: Сколе, 15.06.1908, 1♀ (Czudyłow), ДПМ; ок. Сколе, 12.07.1998, 1♂ і 2♀ (М).

Івано-Франківська обл.: ок. Мислівка, 12.07.1998, 1♀ (М).

Мезофільний вид. Зустрічається на ялині (*Picea*), а також на трав'янистій рослинності, зокрема на розових, зонтичних і складноцвітих, що росте під ялинами (Roubal, 1936). Також відмічений на відкритих вологих ділянках на осоках.

Імаго живиться пилком.

Літ в регіоні триває з початку травня до середини липня. Генерація однорічна. Розвиток пов'язаний з дубом і ялиною. Зимує на личинковій стадії.

В Українських Карпатах поширений спорадично і зустрічається в низовині, де є нечисленим, і поясі листяних лісів (тут – рідкісний). Вперше навений для фауни Закарпатської області.

***Dasytes coeruleus* (De Geer, 1774)**

Поширення: Західна і Середня Європа (Yakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Галичина (Nowicki 1873); Буковина (Fleck 1906); Закарпаття (Horvátovich 1969).

Матеріал: Закарпатська обл.: Дусино, лука на березі річки (дикі злаки, жовтець), 26.05.1955, 1♂ і 1♀, КЕ; ок. Мала Уголька, Угольсько-Широколужанський масив КБЗ, буковий праліс, 700 м н.р.м., лов на жовто-віконну пастку, 26.07.1999, 1♂ (Чумак); полонина Рівна, схід. схил, галявина біля лісу і дороги, 700-800 м н.р.м., 7.06.1957, 1♂, КЕ; ок. Збини, лісосіка, що засаджена 5-річної ялиною, 23.06.1964, 1♂, КЕ.

Мезофіл. Зустрічається переважно на трав'янистій рослинності, а також на стовбурах та гілках дерев (в'яз, бук, дуб), квітках, на деревині, що гниє, під корою і мохом (Roubal 1936).

Літ триває з кінця травня до кінця червня. Розвиток відбувається в деревині бука і хвойних. Характерною особливістю даного виду є зимівля на стадії лялечки.

Заляльковування відбувається пізно восени (Burakowski et al. 1986).

М. Новицьким відмічений для букових і ялинових лісів Чорногори (Nowicki 1873), Е. Флеком – для Буковини (Fleck 1906), Ш. Горватовичем – для долини р. Уж (Horvátovich 1969). Зібрані колекційні матеріали відносяться до нижнього і верхнього гірських лісових поясів.

***Dasytes flavipes* (Olivier, 1790)**

Поширення: Європа, Кавказ, Північна Африка (Yakobson 1905; Hicker 1925).

Матеріал: Закарпатська обл.: ок. Рокосово, прав. берег р. Тиса, 19.05.1997, 1♂ і 1♀ (М); ок. Солотвино, дубово-грабовий ліс, косіння на галявині по різнотрав'ю, 13.06.1997, 4♂ і 6♀ (М); ок. Буштино, заказник “Дубки”, косіння по різнотрав'ю в дубовому лісі, 6.05.2003, 1♂ (М); ок. Мукачева, г. Ловачка, на трав'янистій рослинності з переважанням злакових, складноцвітих, розових і молочайних (*Festuca pseudodalmatica*, *F. rupicola*., *Dactylis glomerata*, *Melica transsylvanica*, *Alopecurus* sp., *Inula* sp., *Hieracium* sp., *Potentilla argentea*, *Euphorbia cyparissium*, *Clematis recta*, *Galium columbinum*, *Geranium* sp.), 26.05.2004, 1♂ (М).

Львівська обл.: “Пом'ярки, м. Трускавець, 20/6”, 1♀ (Grolle), ЛМП; ок. Старий Самбір, узлісся букового лісу, 8.06.1997, 2♀ (М); ок. Нижня Стинава, узлісся букового лісу, 12.07.1998, 2♂ і 3♀ (М).

Івано-Франківська обл.: “с. Пистинь, 7/7”, 1♂ (Grolle), ЛМП.

Ксерофільний вид. Зустрічається на узліссях, добре освітлених галявинах тощо. Імаго можна знайти на квітучій трав'янистій рослинності, а також інколи на дубі і гліді.

Дорослі жуки живляться пилком рослин, на яких їх знаходили.

Літ спостерігається в травні і триває до середини червня. Генерація однорічна, зимує на личинковій стадії. Розвиток личинок проходить в гнилій деревині і під корою листяних дерев.

В регіоні зустрічається в межах передгір'я на обох макросхилах, де є звичайним. Інколи може підніматися дещо вище по долинах гірських річок. Вперше відмічений для фауни Українських Карпат.

***Dasytes plumbeus* (Müller, 1776)**

Поширення: Європа, Кавказ, Північна Африка, Південний Сибір (Yakobson 1905; Hicker 1925).

Література: Галичина (Nowicki 1873; Lomnicki 1882); Буковина (Fleck 1906).

Матеріал: Закарпатська обл.: матеріали КЕ: Добросілля, на дереві, 22.06.?, 1♀; Холмовецька гора, травостій, 31.05.1955, 2♂; Берегово, лука перед лісом (ромашки, осока, злаки, ситник, звіробій), 24.06.1958, 1♂; Чорнотисово, біля залізниці (зонтичні, злакові, кінський щавель, чебрець, бромус), 25.05.1961, 1♂; Крива, ручний збір, дощ, 25.05.1955, 1♀; Ольховиця, 25.05.1957, 6♂ і 2♀; там же, фруктовий сад (конюшина, молочай, щавель), 25.05.1957, 1♀; Нанково, сад, ручний збір на листках сливи, 1.06.1959, 1♀; Крива, лів. берег р. Тиси, галявина в дубово-буковому лісі, 21.06.1959, 2♂ і 1♀; там же, буковий ліс, на траві, 21.06.1959, 1♂; ок. Ворочеве, лісова галявина, 9.07.1967, 1♂; ок. Пилипець, спуск з Боржавських полонин Обнога, галявина в буковому лісі, 19.06.1954, 1♂; ок. Турички, галявина біля дороги (хвощ, конюшина, осока), 25.05.1957, 6♂; Туриця, фруктовий сад (конюшина, кінський щавель, молочай), 26.05.1957, 2♂ і 5♀; Жденієво, лісосіка, що засаджена ялиною і сосною Веймутовою, 19.06.1964, 1♀; ок. Збини, лісосіка, що засаджена 5-річною ялиною, 23.06.1964, 1♂, 10.07.1964, 1♂;

матеріали ЗМ: Гать, дубовий ліс (тимофіївка, жовтець), 28.05.1958, 1♂ і 1♀; Береги, на галявині в дубовому лісі, 28.06.1960, 1♀ і 1♂; ок. Лікцари, лука (злаки, щавель), 9.06.1954, 2♀; Жорнава, на луці, 17.07.1980, 2♂;

інші: ок. Павшино, різнотрав'я на узліссі дубового лісу, 25.05.1997, 2♂ і 2♀ (М); на різнотрав'ї узлісся дубового лісу між Бакош і Свобода, 5.06.1997, 2♂ (М); на різнотрав'ї вздовж лісової дороги у дубовому лісі між Бакош і Свобода, 5.06.1997, 2♂ і 2♀ (М); ок. Паладь, різнотрав'я на узліссі, 5.06.1997, 5♂ і 2♀ (М); ур. Оток, просіки і галявини в дубовому лісі, різнотрав'я, кущова рослинність, 20.06.1997, 3♂ і 2♀ (М); ур. Переш, дубовий ліс, 10.06.2008, 5♂ і 7♀ (М); ок. Кам'яниця, ур. Сирий Потік, на різнотрав'ї і чагарниках, 22.05.1996, 2♂ і 11♀ (М); берег р. Віче, на різнотрав'ї, 25.05.1996, 2♂ (М); гирло р. Оса, на різнотрав'ї та чагарниках, 25.05.1996, 2♂ і 5♀ (М); вирубки між Невицьке і г. Анталовецька Поляна, різнотрав'я, 30.05.1996, 2♀ (М); ок. Великий Березний, на різнотрав'ї, 3.06.1996, 4♀ (М); ок. Ільниця, заказник "Зачарована долина", на траві, 8.06.1996, 12♀ (М); ок. Ворочеве, на траві і кущах, 25.06.1996, 2♂ (М); ок. Рокосово,

прав. берег р. Тиса, 19.05.1997, 2♀ (М); ок. Солотвино, дубово-грабовий ліс, галявини, 13.06.1997, 2♀ (М); там же, біля солоних озер, на різнотрав'ї, 13.06.1997, 1♀ (М); Шаланки, півден. схил г. Шаланський Гельмець, галявина і узбіччя дороги в дубово-грабовому лісі, 17.06.1997, 2♂ і 2♀ (М); там же, півден.-захід. схил г. Шаланський Гельмець, вирубка, 17.06.1997, 1♂ (М); заказник "Зачарована долина", 28.06.1997, 2♂ і 4♀ (М); ок. Буштино, заказник "Мочарка", дубовий ліс, на різнотрав'ї, 6.05.2003, 1♂ (М); ок. Буштино, заказник "Дубки", дубовий ліс, на різнотрав'ї, 6.05.2003, 1♀ (М); півден. схил г. Чорна Гора, косіння по різнотрав'ю, 18.05.2003, 1♀ (М); ок. Великий Березний, прав. берег р. Уж, заплавна ділянка, 19.06.2008, 1♂ (М); ок. Кам'яниця, ур. Сирий Потік, ліс, 21.06.2008, 2♂ і 1♀ (М); ок. Руський Мочар, на різнотрав'ї біля узлісся, 3.06.1996, 4♂ і 6♀ (М); лісова дорога між Великий Березний і Розтоцька Пастіль, на різнотрав'ї та кущах, 3.06.1996, 4♀ і 3♂ (М); ок. Розтоцька Пастіль, на різнотрав'ї та кущах, 3.06.1996, 1♂ і 4♀ (М); хр. Явірник, на траві, 20.06.1996, 4♂ і 18♀ (М); хр. Великий Рожданів, 21-22.06.1996, 8♂ і 9♀ (М); ок. Мерешор, лів. берег р. Теремля, 28.07.1996, 2♂ і 7♀ (М); ок. Уголька, Угольсько-Широколужанський масив КБЗ, буковий праліс, лов на жовто-віконну пастку, кінець квітня - друга половина червня 1999, 5♂ і 8♀ (Чумак); Рахів, 18.05.2000, 1♂ і 1♀ (М); ок. Мала Уголька, Угольсько-Широколужанський масив КБЗ, буковий праліс, лов на жовту пастку, 14.06.2004, 7♂, 21.06.2004, 11♂ і 2♀, 28.06.2004, 6♂ і 5♀, 5.07.2004, 2♂ і 1♀, 12.07.2004, 8♂, 19.07.2004, 2♂ і 1♀, 26.07.2004, 8♂ і 3♀, 2.08.2004, 1♂, 30.08.2004, 1♀ (Чумак); дорога біля болота Багно, у підліску на траві і чагарнику, 7.06.1996, 1♀ (М).

Львівська обл.: ок. Тершів, 8.06.1997, 1♂ і 3♀ (М); ст. Бусовисько, 8.06.1997, 3♀ (М); ок. Нижня Стинава, 12.07.1998, 2♂ і 6♀ (М); ок. Нижнє Синевидне, 2.07.1997, 3♀ (М); ок. Верхнє Синевидне, 12.07.1998, 2♂ і 4♀ (М); ок. Стрільки, 23.06.1999, 3♀ (М); ст. Верхній Лужок, кущова рослинність і різнотрав'я під нею, 3.07.1999, 2♂ і 4♀ (М).

Івано-Франківська обл.: "с. Пистинь, 7/7", 1♂ і 2♀ (Grolle), ДПМ; ок. Косів, 20.06.2000, 3♀ (М).

Чернівецька обл.: ок. Черешенка, 9.07.1998, 1♂ і 2♀ (М).

Мезофіл, імаго якого зустрічається по узбіччях лісових доріг, на узліссях і галявинах. Тут цей вид можна знайти на квітучій трав'янистій рослинності (розові, зонтичні, складноцвіті, злакові), а інколи – на гілках і листках дуба.

Літ триває з початку травня до кінця серпня. Нами встановлено, що вид має однорічну генерацію. Личинки розвиваються і зимують в старій деревині та під корою стовбура і товстих гілок дуба, бука, сосни, де живляться личинками короїдів з роду *Pityogenes* (Roubal 1936).

Як і більшість видів родини Dasytidae, на імагінальній стадії є поленофагом і живиться пилком рослин з вищенаведених родин.

В Українських Карпатах відмічений нами в усіх вертикально-ландшафтних поясах, де є численним. Вид вперше приведений для фауни Закарпатської області.

***Dasytes subaeneus* Schönherr, 1817**

Поширення: Європа, Кавказ, Північна Африка (Yakobson 1905; Hicker 1925).

Матеріал: Закарпат.: ок. Паладь, на узліссі, різнотрав'я, 5.06.1997, 1♀ (М); ок. Ільниця, заказник “Зачарована долина”, на різнотрав'ї, 8.06.1996, 2♂ і 2♀ (М); ок. Ворочеве, на трав'янистій і кушовій рослинності, 25.06.1996, 1♂ (М); ок. Розтоцька Пастіль, на різнотрав'ї та кушах, 3.06.1996, 2♂ (М); хр. Явірник, на траві, 20.06.1996, 1♀ (М); ок. Мерешор, 28.07.1996, 2♂ і 1♀ (М); дорога біля болота Багно, у підліску, на траві і кушах, 7.06.1996, 4♀ (М); дорога між Ясіня і т/б “Драгобрат”, 700-1200 м н.р.м., на траві і кушах, 20.07.1996, 2♀ (М).

Ксерофільний вид. Зустрічається на добре освітлених ділянках – узліссях, узбіччях доріг тощо. Ми знаходили його тут на зонтичних і складноцвітих, пилком яких живляться дорослі жуки.

Літ триває з початку червня до кінця липня. Встановлено, що генерація даного виду однорічна. Личинка розвивається і зимує в сухій деревині – під корою та у трухлявих пнях.

Для досліджуваної території нами відмічений вперше. В Українських Карпатах зустрічається в Закарпатській низовині (тут є рідкісним), а також в південно-західному передгір'ї і нижньому гірському лісовому поясі, де є нечисленим.

***Dasytes fuscus* (Illiger, 1801)**

Поширення: Європа, Кавказ (Yakobson 1905; Hicker 1925).

Література: Галичина (Nowicki 1873; Lomnicki 1882).

Матеріал: Закарпатська обл.: матеріали КЕ: ок. Іванівка (сучасне – Яноші), лука (конюшина, ромашка, дзвоники, люцерна), 16.06.1953, 1♀ (Белінська); Малий Березний, лука, 24.06.1955, 1♀; ок. Крива, буковий ліс, на траві, 21.06.1959, 1♀; Рахів, на черешні, 16.06.1955, 1♂; Рахів, на вербі, 16.06.1955, 1♂; по дорозі на г. Явірник, 13.07.1956, 1♀; г. Явірник, 13.07.1956, 1♀; ок. Жденієво, лісосіка, що засаджена ялиною і сосною Веймутовою, 19.06.1964, 1♀;

інші: Невицьке, на трав'янистій і кушовій рослинності вздовж берега р. Уж, 29.05.1959, 1♀ і 1♂, 3М; ок. Кам'яниця, ур. Сирий Потік, на різнотрав'ї і кушах, 22.05.1996, 1♂ (М); Неліпине, гирло р. Віче, на різнотрав'ї і вербі, 26.05.1996, 1♀ (М); Жорнава, на луці, 17.07.1980, 1♀, 3М; хр. Явірник, на траві, 20.06.1996, 1♂ (М); ок. Руський Мочар, півден. схил г. Явірник, ліс, 19.06.2008, 1♀ (М); межа лісу та підлісок навколо болота Багно, 840-860 м н.р.м., на траві і кушах, 6.06.1996, 1♀ (М); дорога біля болота Багно, у підліску, на траві і кушах, 7.06.1996, 2♀ (М).

Мезофільний вид, який зустрічається переважно на трав'янистій рослинності по узліссях і під наметом лісу, а також на гілках та листках дуба і на сосні.

За типом живлення віднесений до групи палінофагів.

Літ імаго триває з другої половини травня до другої половини червня. Генерація однорічна. Личинка розвивається в сухій деревині, де й зимує.

В досліджуваному регіоні є рідкісним. Відмічений для всіх вертикально-ландшафтних поясів, але на низовині і у поясі хвойних лісів – знахідки поодинокі. Вид вперше наведений для фауни Закарпатської області.

Під *Dolichosoma* Stephens, 1830

До складу роду входить лише 4 види. Два з них поширені в Європі і в палеарктичній Азії, ще два – тільки в Європі. В Україні зустрічається 1 вид.

***Dolichosoma lineare* Rossi, 1792**

Поширення: Європа, Кавказ, Сибір, Центральна Азія (Yakobson 1905; Hicker 1925; Mayor 2007).

Література: Галичина (Nowicki 1873); Закарпаття (Hogvátovich 1969).

Матеріал: Закарпатська обл.: матеріали КЕ: Чорнотисово, виноградники (складноцвіті, бобові, гвоздичні), 4.05.1954, 1♂ і 2♀ (Маковська); Чорнотисово, на дамбі біля каналу, 23.05.1955, 1♂; Холмовець, ручний збір вздовж каналу, 23.05.1955, 1♀; півден. схил Юлівської гори (нечуй-вітер, люцерна, жовтець, злаки), 27.05.1955, 1♂; Холмовецька гора, різнотрав'я, 31.05.1955, 1♂; ок. Виногорова, на галявині (злаки, геранієві, складноцвіті, гвоздичні), 1.06.1955, 1♀; ок. Бардово, Чорний Мочар, лука, 13.06.1955, 1♂; Чорний Мочар, суха лука, 13.06.1955, 1♀; Косино, пшениця, 12.06.1956, 1♂; Берегівський р-н, вершина Шопської гори, дикі злаки, 12.06.1956, 4♀; Мужієво, півден. схил, виноградники, 20.06.1958, 1♂; Чорнотисово, пшениця, 13.07.1966, 1♂; ок. Велика Копаня, лука біля дороги, різнотрав'я, 23.05.1953, 1♂ і 3♀; ок. Виногорова, г. Чорна Гора, півден. схил, між виноградниками (полин, складноцвіті, молочай, злаки, вероніка), 16.06.1954, 1♂ і 1♀ (Петак); там же, підніжжя Чорної Гори, захід. схил, сад (злаки, конюшина, вика, лядвенець, деревій, гвоздика, чебрець, дзвоники), 19.06.1954, 2♂ і 1♀ (Петак); там же, сад (злаки, вика, конюшина, деревій, чебрець, гвоздика, дзвоники, лядвенець), 21.06.1954, 1♂ і 1♀ (Петак); там же (терен, кизил, шипшина, дуб, конюшина, складноцвіті, чебрець, синяк, молочай), 22.06.1954, 1♀ (Петак); Дубрівка, на житі (з домішками диких злаків і конюшини), 26.05.1957, 3♂; Тячів, сінокосна лука (дикі злаки, ромашка, конюшина), 22.06.1957, 2♂ і 3♀; ок. Виногорова, північ.-захід. схил Чорної Гори (костриця, ромашка, тимофіївка, пирій, очиток), 27.06.1957, 2♂ і 4♀ (Леготай); там же (злаки, бобові), 27.06.1957, 1♂ і 2♀ (Леготай); Королево, г. Саргедь, галявина в сосновому лісі (дубовий підлісок, райграс, мітлиця, ромашка, нечуй-вітер), 28.06.1957, 2♂ і 7♀ (Леготай); ок. Іршава, лука (ситник, злаки), 11.06.1958, 1♂; Іршава, на хрестоцвітних, 11.06.1958, 2♀; там же, на траві біля залізниці, 11.06.1958, 1♂; там же, сад, 16.06.1958, 1♀; там же, лука (ситник, осока), 17.06.1958, 1♂ і 4♀; ок. Виногорова, захід. схил Чорної Гори, на траві, 24.06.1959, 1♀; ок. Виногорова, г. Бабій Камінь, (підлісок дуба, глід, терен), 24.06.1960, 1♂ (Балог); Малий Березний, пшениця, 4.07.1966, 1♂; Ужгород, Лиса гора,

3.07.1967, 1♀ (Андреева); г. Плішка, різнотрав'я, 20.08.1970, 1♂; матеріали ЗМ: Минай, 23.05.1956, 1♀; ок. Чоп, прав. берег р. Латориця, 2.06.1956, 2♀; Гать, дубовий ліс (тимофіївка, жовтець), 28.05.1958, 1♂ і 1♀; Береги, на галявині в дубовому лісі, 28.06.1960, 1♀; Гать, Чорний Мочар, лука (злаки, ромашки), 3.06.1963, 2♂; ок. Невицьке, лука, 19.06.1951, 1♀; Оноківці, берег каналу, травостій, 2.07.1952, 2♀; ок. Оноківці, дубовий ліс, косіння на галявині, 22.06.1960, 1♂; Ужгород, Комсомольський парк, біля р. Уж, на трав'янистій рослинності, 14.05.1972, 2♀; Жорнава, на луці, 17.07.1980, 1♀; інші: ок. Підгорб, на чагарнику біля дороги і на траві, 17.05.1996, 2♂ (М); ур. Оток, просіки і галявини в заплавному дубовому лісі, різнотрав'я, 20.06.1997, 1♂ (М); косіння по різнотрав'ю на дамбі біля ур. Переш, 27.04.2004, 1♀ (М); захід. ок. ур. Переш, лука, 10.06.2008, 10♂ і 21♀ (М); там же, заплавна лука, 10.06.2008, 25♂ і 27♀ (М); там же, ур. Переш, дубовий ліс, 10.06.2008, 1♂ (М); на вирубах між Невицьке і г. Анталовецька Поляна, на різнотрав'ї, 30.05.1996, 1♀ (М); ок. Великий Березний, на різнотрав'ї, 3.06.1996, 1♀ (М); ок. Ільниця, заказник "Зачарована долина", на різнотрав'ї, 8.06.1996, 3♀ (М); ок. Ворочєво, на траві і чагарнику, 25.06.1996, 1♀ (М); ок. Рокосово, прав. берег р. Тиса, 19.05.1997, 1♀ (М); ок. Солотвино, біля солоних озер, 13.06.1997, 1♂ і 1♀ (М); ок. Мукачева, г. Ловачка, на трав'янистій рослинності з переважанням злакових, складноцвітних, розових і молочайних, 26.05.2004, 2♂ (М); ок. Кам'яниця, ур. Сирий Потік, лука, 21.06.2008, 9♀ і 14♂ (М); г. Анталовецька Поляна, 965-970 м н.р.м., на кущах і різнотрав'ї; 30.05.1996, 1♀ (М); ок. Руський Мочар, на різнотрав'ї біля узлісся, 3.06.1996, 1♀ і 2♂ (М); хр. Явірник, на траві, 20.06.1996, 1♂ (М); хр. Великий Рожданів, 21-22.06.1996, 1♀ (М); ок. Руський Мочар, лука, 19.06.2008, 2♀ (М); межа лісу та підлісок навколо болота Багно, 840-860 м н.р.м., на траві і чагарнику, 6.06.1996, 1♂ (М); дорога біля болота Багно, у підліску, на траві і чагарнику, 7.06.1996, 1♂ і 1♀ (М); заказник "Чорне Багно", різнотрав'я, 28.06.1997, 1♂ і 4♀ (М).

Типовий ксерофільний вид. Зустрічається у відкритих біотопах на сухих, добре освітлених ксеротермних ділянках – луки, поля, узлісся на схилах з південною експозицією, добре освітлені великі

галявини, просіки тощо. Тут його можна знайти переважно на бобових, складноцвітих і злакових рослинах, де імаго живиться пилком. Однак, нами встановлено, що іноді дорослі жуки можуть вдаватися до хижацтва.

Літ триває з кінця квітня до кінця червня. Нами встановлено, що генерація виду однорічна. Зимує на стадії личинки в трав'яних куртинах, у підстилці, в сухих гілках, під мохом. Т. Сергеева відмічає, що личинки цього виду дазітид можуть живитися личинками *Neodiprion sertifer* (Hymenoptera) в їх коконах (Сергеева, 1975).

В умовах Українських Карпат є нечисленим видом і зустрічається на Закарпатській низовині, у передгір'ях південно-західного макросхилу і в нижньому гірському лісовому поясі.

Рід *Danacaea* Castelnau, 1836

Фауна Палеарктики налічує 188 видів цього роду, з них в Європі зустрічається 131. Фауна України представлена 6 видами.

Danacaea pallipes (Panzer, 1793)

Поширення: Європа, Кавказ, Північна Африка (Yakobson 1905; Hicker 1925).

Література: Галичина (Nowicki 1873); Буковина (Fleck 1906); Закарпаття (Roubal 1936).

Матеріал: Закарпатська обл.: Оноківці, над кар'єром, трав'яниста рослинність, 12.06.2018, 1♂ (М).

Вид-ксерофіл. Імаго зустрічається на сухих ксеротермних ділянках, як і попередній вид. Дорослих жуків можна знайти на чагарниковій рослинності з роду *Rubus*, а також на деревних (Roubal 1936).

Літ триває протягом всього літа і до початку осені. Генерація виду однорічна. Личинка розвивається під корою дерев, наприклад, клена звичайного. Заляльковування відбувається під корою, що відстає, в кінці літа (Burakowski et al., 1986).

Danacaea nigritarsis (Küster, 1850)

Поширення: Західна, Середня, Південна Європа, Мала Азія, Кавказ (Yakobson 1905; Hicker 1925).

Література: Закарпаття (Roubal 1936).

Матеріал: Закарпатська обл.: Оноківці, на трав'янистій рослинності над скелею поблизу каналу, 11.06.2016, 1♂ і 2♀ (М); ок. Виноградова, г. Чорна Гора, на кущовій і трав'янистій рослинності, 30.05.2018, 2♂ і 4♀ (М); ок. Юлівці, заказник «Юлівська гора», галявина зі скельними виходами, на трав'янистій рослинності, 30.05.2018, 3♂ і 6♀ (М); Оноківці, над кар'єром, трав'яниста рослинність, 12.06.2018, 3♀ (М); Оноківці, на трав'янистій рослинності на скельних виступах поблизу каналу, 23.06.2020, 7♂ і 11♀ (М).

Ксерофіл. Характерними стаціями, де мешкає вид, є добре освітлені сухі ділянки місцевості. Зустрічається на дубах і квітучій трав'янистій рослинності під ними, особливо на зонтичних.

Літ імаго триває з травня до кінця липня (Roubal 1936). Генерація однорічна, зимує на стадії личинки. Проте біологічні особливості даного виду досліджені недостатньо.

Висновки

В результаті проведених досліджень для ентомофауни Українських Карпат і Закарпатської низовини виявлено 15 видів з родини Dasytidae.

В досліджуваному регіоні найбільш численним є 1 вид – *Dasytes plumbeus*, звичайним в регіоні видом є *Dolichosoma lineare*, нечисленим – *Dasytes niger*. Рідкісні види – *D. flavipes*, *D. subaeneus*, *D. fuscus*, *D. obscurus*. Всі інші види можна віднести до категорії “дуже рідкісні”. Найбільш рідкісними видами, що відзначаються найнижчою чисельністю, в регіоні є *Haplocnemus impressus* і *H. tarsalis*.

BURAKOWSKI, B., MROSZKOWSKI, M., STEFAŃSKA J. (1986) Chrząszcze (Coleoptera) Dermestoidea, Bostrichoidea, Cleroidea i Lymexyloidea. In: *Katalog fauny Polski*. Warszawa, 23(11), 143–187.

FLECK, E. (1906) Die Coleopteren Rumaniens. *Buletinul Societății de Științe*, XIII-XV(3–4), 176–179.

HICKER, R. (1925) Malacodermata. In: Winkler, A. (Ed.) *Catalogus Coleopterorum Regionis Palaearcticae*, pp. 524–562.

HORVÁTOVICH, S. (1969) A kárpátmedencei lágytestű bogarak (Col., Malacodermata) faunisztikai és fenológiai adatai. *Rovartani Közlemények*, XXII (8), 131–249.

KUTHY, D. (1896) Ordo. Coleoptera. In: *Fauna Regni Hungariae*. Budapest, pp. 122–124.

ŁOMNICKI, A.M. (1882) *Sprawozdanie z wycieczki entomologiczkiej w gory Stryjskie, w r. 1880*. Krakow, 7.

- ŁOMNICKI A.M. 1884. *Catalogus Coleopterorum Haliciae*. Custodis Musei Dzieduszyckiani, Leopoli, pp. 3–4.
- MAYOR A. 2007. Family Dasytidae, Malachiidae. In: Lobl I., Smetana A., (Eds.) *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*, (4), Apollo Books, Stenstrup, pp. 388–455.
- NOWICKI M. 1873. *Beitrage zur Insektenfauna Galiziens*. Jagellonische Univesitats-Buchdruckerei, Krakau, pp. 7–9, 29–30.
- ROUBAL J. 1936. *Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatska*. Praha, (2), pp. 17–28.
- TELNOV, D. (1996) Sixty three new and rare species of *Coleoptera* in the fauna of Latvia *Latvijas Entomologs*, 35, 36–43.
- WEISE, J. (1875) Coleopterologische Ergebnisse einer Bereisung der Czernahora. *Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn*, XIV, pp. 85–114.
- YAKOBSON, G.G. (1905) *Zhuki Rosii i Zapadnoj Evropy*. Sankt-Peterburg, pp. 687–712 (in Russian).